

Málörvun

Hugmyndir um það hvernig má efla málþroska grunnskólabarna

Tal/Tjáning

- ✓ Segja frá stökum myndum
- ✓ Segja frá myndasögu – myndum raðað upp í atburðarrás
- ✓ Horfa á stutt myndbönd – segja frá
- ✓ Segja frá hinu og þessu sem nemandi þekkir
 - Helgin, afmæli, skógarferð eða annarri afþreyingu
- ✓ Lesa stuttar sögur og endursegja
- ✓ Segja brandara
- ✓ Nota ímyndunaraflíð og spyrja spurninga eins og:
 - Hvernig myndir þú þrifa gæludýrið þitt ef það væri broddgöltu
 - Ef þú gætir læknað einn sjúkdóm til frambúðar hver væri það og af hverju?
 - Ef þú þyrftir að borða einn og sama matinn út lífið – hvaða matur yrði það og hver vegna?
 - Hvernig býrðu til grillaða samloku?

Spil/verkfæri

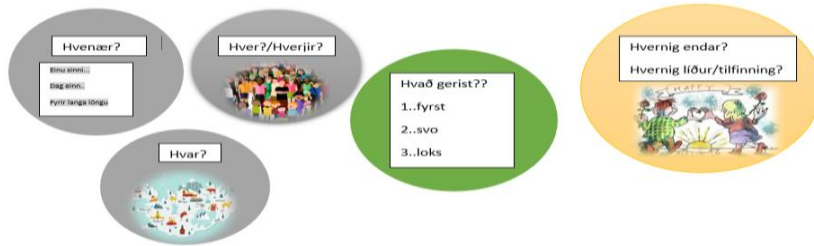
Spil

- Speech
- Manga Party
- Segðu
- Alías
- Super Duper spilastokkar (www.abcskolavorur.is)
- Risaeðluspilið: Lýsa ákveðnum hlutum – segja frá

Verkfæri

- Orðagull (bók og smáforrit)
- Bókin: Strik fyrir strik málörvun e. Valdísi Guðjónsdóttur
- Orð eru Ævintýri – fullt fullt af flottu efni
- **Gagnvirk efni**
- Nýta gagnvirk efni inn á Skólavefnum og mms.is
- www.skolavefurinn.is
- Út fyrir bókina
- Fjölbreytt kennsla
- Verkefni í verkfærakistunni á heimasíðunni „Sterkari út í lífið“ (www.sterkariutilifid.is)
→ **Unglingar**
- Stutt myndbönd af Youtube,
 - Álfhildur Þorsteinsdóttir talmeinafræðingur hefur safnað saman í dagóðan lista af hentugum myndböndum fyrir þess háttar þjálfun:
<https://www.youtube.com/playlist?list=PL7CtVksp1F4ltrGowEuwcWZXophLDX-XI>
Þá er gott að láta barnið segja frá þegar búið er að horfa á myndbandið og skrifa texta þeirra upp í tölvu, endursegja og leiðrétta þegar skrifað er.

- Vinna skipulega með **sögubættina** - hverjar eru sögupersónurnar? sögusvið? atburðir? o.s.frv. Það er hægt að finna alls konar flott verkefni tengd þessu ef maður leitar að *Story grammar* á Google. Eins er gott að nota myndir sem hjálpa til við frásögnina:

Leikir á borð við: Hver er maðurinn, kvikmyndin, hluturinn, Frúin í Hamborg o.fl.

Skilningur/Hlustun

- ✓ Hljóðbækur og hlaðvörp
- ✓ Gagnvirk efni t.d. mms
- ✓ Hlusta á/lesa stuttarsögur og spyrja út úr
- ✓ Vinna með túlkun setninga (t.d hver er ekki að renna)

Spil/verkfæri

Spil

- Guess who?
- Concept kids animal
- Battleship eða önnur lík spil sem krefjast þess að hlusta og framkvæma

Verkfæri

- Orðagull (bók og smáforrit)
- Orðalykill (smáforrit – frítt)
- Orð eru Ævintýri – fullt fullt af flottu efni
- Orðalæsi – verkefnibanki Önnu Berglindar Svansdóttur og Álfhildar Þorsteinsdóttur - *Upphaf verkefnanna vísar í lesskilningsverkefni úr Litabókunum á Skólavefnum. Þau eru útvíkkuð meðal annars með því að rýna í erfið orð og hugtök í textanum.*
- Nýta gagnvirk efni inn á Skólavefnum og mms.is
- Út fyrir bókina
- Fjölbreytt kennsla

Orðaforði

- ✓ Lestur – ræða, orð og orðasambönd sem koma fyrir – spyrja útúr
- ✓ Orðtök og málshættir
- ✓ Yfir- og undirhugtök
- ✓ Samheiti og andheiti
- ✓ Staðsetningarhugtök
- ✓ Útskýra hvað hin og þessi orð eru s.s. hvað er lykill, stækkunargler o.s.frv

Verkfærakista

- ✓ Safna orðum – rifja upp – spila sem Alías

Spil/verkfæri

Spil

- Alías
- Nefndu þrennt
- Bananagrams/Scrabble
- Codenames, Kaleidos
- Risaeðluspilið – nefna þrennt um viðkomandi hlut

Verkfæri

- Orðaríki – verkefni Álfhildar Þorsteinsdóttur og Önnu Stefaníu Vignisdóttur. Þar er unnið með orð s.s. margræð orð, flókin orð og fleira
- Orðalæsi – verkefni Önnu Berglindar Svansdóttur og Álfhildar Þorsteinsdóttur
- Orð eru Ævintýri – fullt af flottu efni
- Nýta gagnvirk efni inn á Skólavefnum og mms.is s.s Orðatorg
- Út fyrir bókina
- Fjölbreytt kennsla
- ÍSAT – verkefni

Setningagerð

- ✓ Orðaröð - Raða stökum orðum upp í setningu
- ✓ Setningatenging - búa til eina setningu úr amk tveimur setningum
- ✓ Endurtekning setninga
- ✓ Setningakeppni – setning sem lengist um 1-2 orð í hverri umferð

Spil/verkfæri

Spil

- Íslenskuspilið (hægt að fá að láni á bókasöfnum)
- Risaeðluspilið – búa til setningar

Verkfæri

- Skólavefurinn – MMS
- Fyrirsagnir í blöðum/dagblöð, klippa orð út og raða í setningar og spá í beygingum
- Út fyrir bókina
- Fjölbreytt kennsla
- Skrátnar málsgreinar - <https://klb.mms.is/klb/lesrun/skrimslaspili/hugmyndir-a-fleiri-spilum>

Beygingafræði

- ✓ Lestur
- ✓ Vinna með alls kyns málfræðiatríði s.s. beygingu sagna, lýsingarorða og nafnorða (et&ft)
- ✓ Botnun setninga t.d. Anna bók, Jón á bók þau eiga tvær _____ (alls kyns málfræðiatríði s.s. ýmis fornöfn (hennar og þeirra), fleirtöluendingar, stigbreytingu lýsingarorða (Stór, stærri, stærstur) og fleira – gera þetta munnlega
- ✓ Eintölu og fleirtölu

Spil/verkfæri

Spil

- Íslenskuspilið (hægt að fá að láni á bókasöfnum)
- Risaeðluspilið – vinna með et/ft

Verkfæri

- Skólavefurinn – MMS
- Smáforritið Orðaflipp:
 - hægt að stilla setningum upp með rangri beygingu og láta nemanda leiðrétta.
 - æfa orðaröðun - raða orðum rétt upp í setningar.
- Fyrirsagnir í blöðum/dagblöð, klippa orð út og raða í setningar og spá í beygingum.
- Út fyrir bókina
- Fjölbreytt kennsla

Lestur

- ✓ Reynsla og þekking umsjónakennara
- ✓ Niðurstöður úr lestrarathugunum

Spil/verkfæri

Spil

- Stafastuð frá A til Ö

Verkfæri

- Logos hugmyndabanki
- Orðalykill
- Graphogame (GG) – smáforrit – unnið með þrjá stafi/hljóð í einu (yngstastig)
- Vefur mms – fullt af lestrartengdu efni þar: s.s eldgrímur, samhljóðar,
- Skólavefurinn

Til viðbótar:

Sniðugt að skoða stöðupróf í íslensku fyrir yngri börn til þess að átta sig á hvar best sé að byrja að styrkja málþroska

Nýta töfluna – skrifa á hana – teikna – finna fleiri orð sem tengjast og þess háttar

Námstækni – nýta verkfæri sem henta

- ✓ malid.is (útskýringar á orðum),
- ✓ bin.arnastofnun.is (hvernig orð beygjast),
- ✓ snjallforritið Helperbird (einfaldar yfirferð á löngum textum)
- ✓ skrambi.arnastofnun.is/ (leiðréttir texta)
- ✓ m.is (beyging og útskýring á orðinu – jafnvel mynd til útskýringar)
- ✓ málstaður (malstadur.mideind.is) Málfríður, Hreimur, Erlendur og Svarkur
- ✓ gervigreindir

Hljóðkerfisvitund:

- ✓ Ríma, klappa atkvæði, tengja saman hljóð í orð, greina stök hljóð í orðum, bæta við/eyða hljóðum úr orði, skipta á hljóðum í orði, orðhlutaeyðing, skipta setningum í stök orð.